

Нестерцова-Собакарь О. В.

к.ю.н., наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОГЛИБЛЕННЯ ВІДНОСИН СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ З ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ (НАТО) ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності є розвиток та подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО), з дотриманням принципів, зафіксованих у Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, підписаній 9 липня 1997 року, Декларації про її доповнення від 21 серпня 2009 року, а також на виконання рішень, прийнятих за результатами засідання Комісії Україна – НАТО на рівні глав держав та урядів (4 вересня 2014 року, м. Ньюпорт, Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії).

Особливо актуальним це питання постало у зв'язку із розпочатою військовою агресією РФ проти України. На сьогоднішній день наша держава тісно співпрацює з Північноатлантичним альянсом, що полягає у конструктивному партнерстві та залученні до діяльності із впливовою політико-військовою організацією. До того ж, у зв'язку з подіями останніх років виникла необхідність активізувати партнерську діяльність з НАТО, оскільки виникла гостра необхідність у впровадженні новітніх технологій для захисту території держави.

Проблеми національної безпеки були завжди у центрі уваги як глобальне явище, що являє середовище безпеки, яке протистоїть великій кількості загроз і викликів найрізноманітнішого характеру. Зокрема, держава зобов'язана забезпечити такі «елементи» національної безпеки, які включають боротьбу з міжнародним тероризмом, транснаціональною злочинністю; контроль над видобутком природних ресурсів; регулювання міграції; вирішення міжетнічних проблем тощо. В п. 17 ч. 1 ст. 92 Конституції України [1], визначено що до основних засад державної політики належить захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності.

Дослідження співпраці України з НАТО викликає інтерес у науковців протягом усього періоду незалежності держави. Проте активізація співпраці в останні роки викликає потребу в подальшому науковому дослідженні задля отримання найбільш конструктивних результатів співпраці.

Організація Північноатлантичного договору, також Північноатлантичний альянс або НАТО (від англ. North Atlantic Treaty Organization – NATO) – міжнародна міжурядова організація, військово-політичний союз 28 держав Північної Америки і Європи [2, с. 172]. Коло питань, якими займається НАТО є дуже розгалужений, з чого можна зробити висновок про той факт, що організація займає досить поважне місце у світовому просторі та націлена на забезпечення миру у світі.

Зважаючи на важливість правовідносин Україна-Нато, співпраця базується на значній кількості нормативних актів та міжнародних договорів, які забезпечують законність та цілеспрямованість діяльності. Основоположними документами на сьогодні визначаються Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору від 9 липня 1997 р. і Декларація про її доповнення від 21 серпня 2009 р. Співпраця в практичних сферах регулюється близько 30 угодами між Україною та НАТО.

Концепція співробітництва між НАТО та Україною полягає у системі організації співпраці, яка охоплює такі питання, операції з підтримання миру, реформування структур безпеки і оборони, безпосереднє військово-співробітництво й озброєння, планування на випадок надзвичайних станів цивільного характеру, громадська дипломатія. Співробітництво у багатьох галузях активізується, маючи на меті підвищити здатність України гарантувати власну безпеку з огляду на останні події у східній частині держави [3, с. 35].

Суттєву частку завдань конструктивного партнерства становлять заходи, які стосуються співпраці, спрямованої на реформування й розвиток Збройних Сил України. Спектр цих завдань надзвичайно широкий та охоплює напрями від оборонного планування і бюджетної політики до боротьби з проявами корупції та ліквідації надлишкових боєприпасів і стрілецької зброї [4, с. 6].

Необхідно звернути увагу також на те, що головним механізмом розвитку двостороннього діалогу є Комісія Україна-НАТО, створена в 1997 р. відповідно до положень Хартії про особливе партнерство. Для розвитку практичного співробітництва в рамках Комісії Україна-НАТО створено 5 спільних робочих груп України з НАТО з питань: воєнної реформи (під її егідою здійснюються додаткові окремі консультації експертів з питань реформування сектору безпеки та розвідки України, а також з питань співробітництва України з НАТО в сфері кібернетичного захисту); оборонно-технічного співробітництва; економічної безпеки; планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру; науки і захисту довкілля. Ключовим практичним інструментом

здійснення реформ за сприяння Альянсу є Річні національні програми (РНП), запроваджені в 2009 р. згідно з рішенням засідання Північноатлантичної Ради НАТО на рівні міністрів закордонних справ 2-3 грудня 2008 р [3, с. 38].

Очевидно, що поява нових видів злочинної діяльності проти основ національної безпеки України та злочинів терористичного характеру в умовах їх значної динаміки негативно впливає на ефективність обороноздатності країни, змушує орієнтуватись на підтримку власних систем регіональної безпеки та взаємодію з сучасними системами міжнародної безпеки.

Нажаль, Україна нині перебуває лише на шляху реформування збройних сил, і, маючи достатній потенціал, поки не має достатнього досвіду, нарощує військовий потенціал, бере участь у навчаннях з представниками найпотужнішого альянсу – НАТО.

Крім того, як кажуть дослідники, цілком очевидно, що національна безпека країни, яка має подібні до України геополітичне положення і розміри, може бути забезпечена або з допомогою могутнього (бажано ядерного) потенціалу стримування, або за рахунок участі у впливових і сильних воєнних блоках чи альянсах, а відновлення власного ядерного потенціалу навряд чи може бути реалізованим найближчим часом як внаслідок значних фінансових затрат, так і внаслідок неминучої активної протидії ядерних держав [5].

Таким чином, питання вступу України в НАТО може стати одним із конкретних засобів і шляхів забезпечення національної безпеки, що обумовлюється необхідністю своєчасного вжиття заходів, адекватних характеру і масштабам загроз національним інтересам. Однак, подібний крок має бути політично виваженим і передбачати чітку відповідність інтересам народу України, його оптимального розвитку у політичній, економічній, соціальній, воєнній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Романенко Є.О. Україна – шлях до НАТО / Є.О. Романенко. *Публічне урядування*. 2015. № 1. С. 171-179.
3. Долгов І.О. Еволюція партнерства (Україна–НАТО) / І.О. Долгов, А.В. Алексеєнко. *Зовнішня політика і дипломатія: досвід, моделі, традиції*. 2012. №19. С. 30-39.
4. Долгов І.О. Конструктивне партнерство Україна – НАТО: оборонні аспекти / І.О. Долгов, Корендович В. *Наука і оборона*. 2013. № 4. С. 3-7.
5. Гончаренко О. М. Синдром «слабкої держави» і сучасні геополітичні альтернативи України. *Гілея: науковий вісник. Випуск «Політичні науки»*. №